

Lausuntopyyntö: Orimattilan kaupungin laaja hyvinvointikertomus 2021-2024

Sivistysvaliokunta 11.11.2025 § 138
243/00.01.02/2025

Valmistelu ja lisätiedot Heidi Nygren, Jarno Ovaska, Johanna Lepistö, Teija Savolainen

Hyvinvoinnin ja osallisuuden jaosto on kokouksessaan käsitellyt Laajan hyvinvointikertomuksen luonnoksen ja pyytää siihen lausunnon sivistystoimialalta ja valiokunnalta. Lausunnot toimitetaan jaostolle kirjaamon kautta hyvinvointikoordinaattori Soile Törröselle 24.11.2025 mennessä.

Sivistystoimiala tarkastelee lausunnossaan toimialan toteuttamaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä vuosina 2021–2024 vuoden 2024 organisaatiorakenteen mukaan.

Kunnan hyvinvointitehtävä ja siitä raportointi ovat keskeinen osa Orimattilan kaupungin lakisääteisiä velvoitteita. Parhaimmillaan hyvinvointikertomus ohjaa toimintaa oikeaan suuntaan ja antaa askelmerkkejä tulevaan, kun Orimattila panostaa asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä edistäviin palveluihin. Sivistystoimiala tekee konkreettista hyvinvointityötä asukkaiden arjessa päivittäin. Käytännössä se näkyy toimialan kaikilla palvelualueilla ja kaikessa toiminnassa.

Toimialalla kiinnitetään yhteisesti erityistä huomioita kaikissa palveluissa seuraaviin painopisteisiin: osallisuus ja yhteisöllisyys, liikunnallisuus ja toiminnallisuus, kulttuurihyvinvointi sekä lasten ja nuorten kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tulevaisuudessa toimiala tulee huomioimaan vahvemmin palveluiden ja toiminnan saavutettavuuteen ja yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin osallistua. Sivistystoimiala tulee lisäämään kumppanuuksia ja yhteistyötä saavuttaakseen tulevat tavoitteet.

Opetuspalveluissa turvataan ja rakennetaan sekä oppimisen että hyvinvoinnin edellytyksiä tulevaisuuteen. Lapsen tai nuoren hyvinvointi on oppimisen perusta: ilman turvallisuutta, osallisuutta ja tukea ei tapahdu kestävästä oppimisesta. Nämä näkemykset korostuvat myös opetussuunnitelmassa. Koulun arjessa korostuvat vuorovaikutus, tunne- ja kaveritaidot, yhteisöllisyys ja ryhmähenki mm. koulukiusaamisen ehkäisy ja varhainen puuttuminen ovat keskeisiä hyvinvointityön muotoja. Luottamuksellinen vuorovaikutus huoltajien kanssa vahvistaa lapsen arjen jatkuvuutta ja turvallisuuden tunnetta.

Lisäksi kertomukseen päivitetään perusopetuksen ja lukion oppilasmäärät vastaamaan nykytilannetta (1640 ja 159) sekä lisätään tieto v. 2023 hankitusta koko opetuspalvelujen henkilöstöstä koskevasta laajasta työhyvinvointia tukevasta turvallisuuskoulutuksesta. Koulutuksen pääpaino oli oman työkyvyn ja turvallisuuden ennakoinnissa, koulussa esiintyvien haastavien

tilanteiden kohtaamisessa, niissä toimimisesta ja tilanteiden jälkikäsitelystä. Turvallisuuskoulutus toteutetaan säännöllisesti ja osaamista päivitetään jälleen v. 2026.

Varhaiskasvatuspalvelut tekee työtä hyvinvoinnin rakentamisen ytimessä. Varhaiskasvatuspalvelut vaikuttavat lasten kehitykseen, perheiden arkeen ja pitkän aikavälin terveyteen ja osallisuuteen. Varhaiskasvatuksen vaikutukset ulottuvat koko elämänkaarelle – siksi sen hyvinvointimerkitys on sekä ennaltaehkäisevä että tasa-arvoa lisäävä. Varhaiskasvatus tukee vanhempia kasvatustehtävässä, antaa vertaistukea ja toimii varhaisen tuen kanavana. Alle kouluikäisten lasten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi Orimattilan varhaiskasvatus on osoittanut vahvaa sitoutumista pedagogiseen kehittämiseen, inklusiivisuuteen ja lasten hyvinvoinnin edistämiseen. Vaikka palveluverkkomuutokset ovat tuoneet haasteita, toiminnassa on säilynyt keskiössä lapsen oppimisen ja kasvun tukeminen laadukkaalla ja turvallisella tavalla.

Vapaa-aikapalveluissa (mm. liikunta, nuoriso-, kulttuuri- ja kirjasto-palvelut ja järjestöyhteistyö) ovat keskeinen ja tärkeä osa kaikkien orimattilalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Niiden vaikutus ulottuu fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin matalan kynnyksen kautta ja hyvin laajoille kohderyhmille.

Kertomukseen on tarpeen täydentää eri-ikäisille kaupunkilaisille on tarjolla maksuttomia harrastuksia: liikuntapalveluiden hinnastossa on matalan kynnyksen maksuttoman liikuntatoiminnan järjestäjälle vuoro maksuton - tätä kautta on järjestetty eri-ikäisille useita maksuttomia liikuntaryhmiä: [Maksuttomat ryhmät - Orimattila](#) (korjaus myös sivulle 28).

Lisäksi liitetiedostostosta ”toimialojen tekstit 5.9.2025” puuttuu liikuntapalveluiden osio: Tämä tulisi lisätä ko. kohtaan.

Liikuntapalveluissa tapahtui merkittäviä panostuksia kuntalaisten liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi. Toisaalta tarkastelujaksolle osuu myös Covid-19 –pandemia, joka sulki liikuntapaikkoja ja rajoitti ihmisten liikkumismahdollisuuksia, mutta samalla ohjasi myös kehittämään etäohjauksia ja –valmennuksia.

Vuosina 2021-2024 suurimmat euromääräiset panostukset kohdistettiin liikunnan olosuhteiden kehittämiseen: Pennalan tekonurmikenttä (2021), Tönnön ulkoilureitti (2022), Orimattilan uimahalli (2022), luontoreittien perusparannukset (2023-2024), Yhteiskoulun lähiliikuntapaikka valmistui osittain (2024).

Vuosi 2022 oli myös liikuntapalveluiden toiminnan ja palvelujen kehittymisen kannalta tärkeä vuosi, sillä saimme uuden uimahallin myötä laajennettua uimahallin aukioloaikoja merkittävästi sekä palkattua lisää henkilöstöä uinninvalvontaan ja lisättyä sitä kautta resurssia liikunnanohjaukseen. Vuonna 2023 aloitti perintövaroilla palkattu senioriliikuntaan erikoistunut liikunnanohjaaja ja toimintaa pystyttiin laajentamaan merkittävästi niin ikäihmisten, erityisryhmien kuin työikäistenkin tarpeeseen. Liikuntaryhmien

osallistujamäärät nousivat vuoteen 2024 mennessä n. 88 % koronapandemiaa edeltävään aikaan verrattuna. Liikuntaryhmien määrää kasvatettiin ja vesiliikuntaryhmät pystyttiin käynnistämään laajalla volyymilla. Kävijämäärät uimahallilla nousivat vanhan uimahallin kävijämääriin verrattuna +96 % vuoteen 2024 mennessä.

Liikuntaneuvonta siirrettiin omaksi toiminnaksi (aikaisemmin ostopalveluna) ja sitä pystyttiin vuoteen 2024 mennessä toteuttamaan kolmen liikunnanohjaajan toimesta kaikille kohderyhmille nuorista ikäihmisiin. Liikuntaneuvonnan asiakasmäärät kasvoivat noin 200 % vuosien 2023-2024 välillä. Vuonna 2023 pilotoitiin oman työntekijäresurssin voimin koulu-PT – toiminta, jonka myötä pystyttiin tarjoamaan henkilökohtaista ohjausta yläkouluikäisille nuorille. Tämän myötä pilotoitiin erittäin hyvän vastaanoton saanut maksuton kuntosaliryhmä yhteiskoulun yläkoululaisille. Vuoden 2024 syksyllä saatiin Liikkuva koulu - ja Move!-kehittämisyhteistyöstä, jonka myötä pystyttiin palkkaamaan kokoaikainen hanketyöntekijä kehittämään koulujen move – prosesseja, kehittämään oppimis- ja liikkumisympäristöjä sekä käynnistämään uusia liikuntaryhmiä. Vuonna 2021 tuettiin myös vähävaraisten lasten harrastusmaksuja kertaluonteisen hankeavustuksen myötä.

Liikunnallisen elämäntavan paikallisen kehittämisavustuksia haettiin ja saatiin vuosina 2021-2024. Hankekausien aikana käynnistettiin ja pilotoitiin useita erilaisia kursseja sekä toimintamalleja: mm. motokerho, maksuttomat uimahallikuljetukset, perheliikuntapäivät, kuntotestipäivät ja senioriliikuntapäivät. Hankkeen avustuksen avulla panostettiin sekä perheiden että ikäihmisten omaehtoiseen liikkumiseen: hankittiin kirjastolle lainattavaksi lasten kantorinkkoja, jaettiin maksuttomia liikuntaesteitä sekä vastuskuminauhoja niille pohjalle laaditun treeniohjelman kanssa.

Kokonaisuudessaan Orimattilan hyvinvointikertomuksesta käy hyvin ilmi sivistystoimialan onnistumiset sekä tarpeet kehittämistyölle. Sivistystoimiala tulee nostamaan vuonna 2026 Orimattilan laajan hyvinvointityön toimialan operatiivisiin tavoitteisiin ja hyvinvoinnin kehittämistyön keskiöön kaikessa toiminnassaan: Samalla toimiala tulee hyödyntämään valmistunutta hyvinvointikertomusta oman työnsä tueksi ja johtamaan hyvinvointityötään siitä saadulla tiedolla.

Liite nro 3: Pöytäkirjanote §9

Liite nro 4: LUONNOS_Laaja hyvinvointikertomus 2021-2024_5.9.2025(01)

Liite nro 5: LUONNOS_LIITE_Toialojen tekstit 5.9.2025 oheisaineistona sähköpostisaate

Yritysvaikutusten arviointi

Myönteinen vaikutus	positiivinen 3	neutraali 2	negatiivinen 1	Kielteinen vaikutus
Edistää yritystoiminnan edellytyksiä ja liiketoimintamahdollisuuksia Orimattilassa	3			Kaventaa yritystoiminnan edellytyksiä ja liiketoimintamahdollisuuksia Orimattilassa
Lisää Orimattilan vetovoimatekijöitä	3			Vähentää Orimattilan vetovoimatekijöitä
Vaikuttaa positiivisesti työllisyyteen ja aluetalouteen	3			Ei työllisyys- tai aluetaulusvaikutuksia
Vaikuttaa positiivisesti yritysilmapiiriin	3			Vaikuttaa negatiivisesti yritysilmapiiriin

Esittelijä Sivistysjohtaja Heidi Nygren

Päätösehdotus

Sivistysvaliokunta päättää hyväksyä sivistystoimialan valmisteleman lausunnon. Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös Sivistysvaliokunta päätti hyväksyä sivistystoimialan valmisteleman lausunnon seuraavin lisäyksin: Hyvinvointitoimiala s. 18 -Lasten parlamentti aloitti toimintansa v. 2023. Pöytäkirja tarkastettiin tämän pykälän osalta kokouksessa.

Toimivalta Hallintosääntö 6. luku §7

Jakelu kirjaamon kautta Hyvinvointi- ja osallisuusjaosto
hyvinvointikoordinaattori Soile Törrönen